

Karen Geertsema

Tikken uit Luxemburg – en het belang van onderwijs voor het migratierecht

In 1988 moet de Nederlandse rechtspraak flink zijn opgeschud toen het EHRM in *Berrehab* voor het eerst een schending van artikel 8 EVRM constateerde, bij uitzetting van een vreemdeling door Nederland. Vele arresten volgden. Daardoor zou men vergeten dat er ook vele klachten aan voorafgingen – en nog meer procedures op nationaal niveau – waarin de betekenis van artikel 8 EVRM voor uitzettingszaken werd onderstreept. Een baanbrekend arrest kan nooit los worden gezien van de lange aanloop op nationaal en internationaal niveau.

Hanneke Steenbergen volgde de ontwikkelingen in Straatsburg en de uitwerking ervan in de Nederlandse rechtspraak indertijd op de voet. De betekenis van mensenrechten voor het migratierecht stond toen nog in de kinderschoenen, om over de betekenis van het EU-recht nog maar te zwijgen.

Dit jaar wordt voor de twintigste keer de Hanneke Steenbergenscriptieprijs uitgereikt. Deze *A&MR* staat in het teken van dit jubileum. Zes prijswinnaars blikken terug op hun scriptieonderwerp, de ontwikkelingen sindsdien en de prijsuitreiking zelf. Niet toevallig zijn alle zes nog werkzaam in het migratierecht. Ook lezen we over het ontstaan van de scriptieprijs, de ontwikkeling van het onderwijs in migratierecht en over de persoon Hanneke Steenbergen.

Inmiddels kijken we niet meer op van arresten uit Straatsburg, en zijn het met name arresten uit Luxemburg die de Nederlandse rechtspraak omwoelen. Op 7 september jl. oordeelde het Hof van Justitie dat de Nederlandse benadering van het Chavez-verblijfsrecht in strijd is met het Unierecht, nu dit geen recht ‘uitsluitend om redenen van tijdelijke aard’ is (C-624/20). Zie

het artikel van Elles Besselsen en Mirjam den Besten in de vorige *A&MR*, 2022-9.

Op 8 november jl. zorgde het Hof van Justitie opnieuw voor opschudding, met een arrest over de rol van de rechter in bewaringszaken (C-704/20 en C-39/21). Ook hier is de aanloop interessant: nadat rechtbank Den Bosch een bewaringsmaatregel uitgebreid ambtshalve toetste stelde de Afdeling bestuursrecht-spraak vragen aan het Hof – die Den Bosch vervolgens met eigen prejudiciële vragen aanvulde.

Jarenlang toetste de rechter bewaringsmaatregelen terughoudend en werd de rol van de rechter steevast in nationaal bestuursrechtelijk perspectief gezien. De terughoudende toetsing werd reeds verlaten na *Mahdi*. Over de rol van de rechter oordeelt het Hof nu dat een bewaringsmaatregel niet is te vergelijken met een bestuursrechtelijk geschil, waarin het initiatief en de afbakening van het geschil bij de partijen berusten. De bestuursrechter moet in het vervolg beslissen over elk relevant feitelijk en juridisch element van de bewaring. Daarmee grijpt het Hof in op de rol die de Afdeling de bestuursrechter steeds heeft toegedicht.

In beide procedures bij het Hof van Justitie, die van september en november, riepen de advocaten van de vreemdelingen de hulp in van studenten van de Migration Law Clinic van de VU. Onderwijs waarin onderzoek en rechtspraak samenkomen. Onderwijs waar Hanneke Steenbergen trots op zou zijn.

PS Bij het ter perse gaan van dit blad deelde het Hof nog een derde tik uit: de Nederlandse autoriteiten mogen geen terugkeerbesluiten uitreiken aan ernstig zieke vreemdelingen (C-69/21).